

Tájékoztató és ajánlott szakirodalom a pszichológia középszintű írásbeli és szóbeli érettségi vizsgákhoz

A pszichológia érettségi vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. Csak középszintű érettségi vizsga tehető.

Az írásbeli vizsgán a vizsgázóknak egy központi feladatsort kell megoldaniuk, a középszintű szóbeli tételsorokat a kérdező tanár, vagy a kormányhivatal által működtetett vizsgabizottság esetén az Oktatási Hivatal állítja össze. A tételsorokat a kérdező tanár a vizsgakövetelmények, illetve a helyi tantervekben található témakörök alapján, az Oktatási Hivatal a vizsgakövetelmények alapján állítja össze.

A vizsgakövetelményekről általában

Elvárt kompetenciák:

1. Források használata és értékelése
 - 1.1. Pszichológiai fogalmak ismerete és szaknyelv használata
 - 1.2. Tudományos megközelítés sajátosságainak ismerete
2. Az értelmezés képessége
3. Megfigyelés képessége
 - 3.1. Pszichológia ismeretek felhasználása a mindennapi életben
4. Rugalmas gondolkodás
5. Kritikai értékelés

Témakörök

1. A pszichológia, mint tudomány
2. Általános pszichológia: A lelki működés általános törvényszerűségei
 - 2.1. Észlelés
 - 2.2. Figyelem
 - 2.3. Tanulás
 - 2.4. Emlékezet
 - 2.5. Kognitív képességek
 - 2.6. Aktivációs szint, módosult tudatállapotok
 - 2.7. Motiváció
 - 2.8. Érzelmek
3. Szociálpszichológiai ismeretek
 - 3.1. A társas kapcsolatok alakulása
 - 3.2. Társas viselkedés
 - 3.3. Attitűd
 - 3.4. Társas megismerés
 - 3.5. Vonzalom
 - 3.6. Agresszív viselkedés
 - 3.7. Nemi identitás és nemi szerep
 - 3.8. Kommunikáció
4. Fejlődéspszichológia
 - 4.1. Családi szocializáció
 - 4.2. Fejlődésméletek és életkori jellemzők

5. Személyiség-lélektani ismeretek: Személyiség felfogás, személyiségjellemzők
 - 5.1. Személyiség felfogás, személyiségjellemzők
 - 5.2. A személyiség megismerése
 - 5.3. Személyiségelméletek
 - 5.4. Énkép
 - 5.5. Mentális egészség és betegség fogalmai
6. Az alkalmazott pszichológia területei
 - 6.1. Pszichológia a mindennapi élet területén

A témakörök ismeretének elvárt tartalmát az érettségi vizsga részletes vizsgakövetelményei ([pszichologia_vk.pdf](#)) határozzák meg. Ezek letölthetőek az Oktatási Hivatal honlapjáról.

Ugyancsak itt található a pszichológia érettségi vizsgaleírása is ([pszichologia_v1.pdf](#)).

A pszichológia érettségi vizsga tartalmi tudásanyagát a vizsga részletes követelményei jelölik ki. Az alábbi ajánlott szakirodalom lista alapvetően a felkészítő tanárt orientálja és tartalmazza mindazokat a fogalmakat és kísérleteket, amelyeket a vizsgakövetelmények, mint kötelező tartalmakat előírnak.

Az egyes témákban kötelezően elvárt tartalmak vonatkozásában nem az ajánlott irodalom, hanem a részletes követelmények az irányadóak.

A felkészítéshez a tanárok számára elsődlegesen ajánlott szakirodalmak:

- Atkinson, R. C. Hilgard, E. (2005): Pszichológia. Budapest, Osiris.
- N. Kollár Katalin, Szabó Éva (szerk. 2017): Pedagógusok pszichológiai kézikönyve I-II-III. Budapest, Osiris.

További tájékozódást segítő ajánlott irodalmak:

- Johnson, R., McCann, V., Zimbardo, P. (2017): Pszichológia mindenkinek I- II-III. Budapest, Libri Könyvkiadó Kft.
- Cole, M., Cole, R. C. (2006): Fejlődéslélektan Budapest, Osiris.
- Oláh Attila, Bugán Antal (szerk. 2006): Fejezetek a pszichológia alapterületeiből. ELTE Eötvös Kiadó.
- V. Komlósi Annamária (2002): Nem vagy egyedül. Budapest, Osiris.

Az írásbeli vizsgarész

Az érettségi vizsga részletes követelményeiről szóló 40/2002. OM rendeletnek megfelelően pszichológiából a középszintű írásbeli vizsga feladatlapja négy részből áll

1. Öt pszichológiai fogalom szabatos meghatározása
2. Egy kísérlet leírása, és a kísérlet tanulságainak összefoglalása
3. Egy rövid esszékérdés kifejtése: egy pszichológiai jelenség bemutatása kb. 150-200 szóban (kb. 20-30 sor)
4. Egy átfogó (hosszú) esszékérdés kifejtése kb. 300-400 szóban (kb. 40-50 sor).

A szóbeli vizsgarész

A szóbeli vizsga tételsora **A** és **B** tételsorból áll, ezekből külön-külön húz a vizsgázó egy A és egy B altételt, amelyeket tetszőleges sorrendben fejt ki.

Az **A** tételsor az elméleti tudást kéri számon. A szóbeli vizsga **A** tételsora az érettségi vizsga részletes vizsgakövetelményeiben szereplő témák alapján kerül megfogalmazásra oly módon, hogy a fő témakörök mindegyikéből szerepel altétel. Az **A** altételek a részletes vizsgakövetelmények alapján előre megadott nagyobb témakörök egy-egy részterületének ismertetését jelentik.

Értékelési szempontok a szóbeli **A** altételhez:

Az A altétel értékelése	Maximális pontszám
a témához tartozó kulcsfogalmak említése a kifejtés során	5 pont
a kulcsfogalmak helyes definiálása és használata	5 pont
a témakör alpontjainak kifejtettsége	10 pont
a belső összefüggések és tanulságok említése	10 pont
gyakorlati példa említése	5 pont
kifejtés koherenciája (logikus felépítés)	5 pont
szaknyelv helyes használata, gördülékeny és szabatos megfogalmazás	5 pont

A **B** tételsor a gyakorlati jellegű feladat, mely a tanultak alkalmazását kéri számon a mindennapi gyakorlatban.

Ennek lehetséges feladattípusai:

1. Irodalmi mű egy kijelölt részletének adott szempontú elemzése,
2. Fényképek vagy filmrészlet alapján kommunikációs gesztusok felismerése,
3. Újságcikknek látszó szöveg kritikus elemzése – szakmailag hitelesnek, tudományosnak tűnik vagy nem,
4. Pszichológiai jelenség azonosítása (mindennapi helyzetről készült leírás, vers vagy kép alapján)

Az irodalmi művek részletének elemzéséhez célszerű, de nem kötelező olyan művet választani, ami az adott iskola, kötelező olvasmányai közt szerepel. Bármilyen irodalmi mű részlete felhasználható, ha a feladat megoldása során az irodalmi szemelvény értelmezéséhez nincs szükség a teljes mű ismeretére, a feladat e nélkül is teljes értékűen megoldható.

A vizsgaleírás értelmében a szóbeli vizsgára az **A** tételsort és a **B** tételsorhoz tartozó irodalmi művek jegyzékét a vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény (a középiskola, illetve a kormányhivatal által működtetett vizsgabizottság esetén az Oktatási Hivatal) hozza nyilvánosságra.